

Oskarshamns kommun
Tekniska kontoret

Synpunkter på kommunens avverkningsförslag för 2012-2021 – 10-årsplan

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb/Skogsgruppen och Döderhults Naturskyddsförening lämnar härmed följande yttrande över förslaget till avverkningsplan för 2012-2021.

Sammanfattning av våra förslag

- *Utred möjligheterna att i likhet med flera andra kommuner överföra skogsbruket till ett hyggesfritt skogsbruk.*
- *Minska beroendet av skogen som sidoinkomställa, skogsinnehavet är av den arten att det inte är långsiktigt hållbart med den föreslagna avkastningsnivån.*
- *Satsa på den egna skogen som en tillgång för kommuninnevånare och turism genom ett hållbart och hyggesfritt skogsbruk.*
- *Behåll och öka succesivt skyddade områden till nytta för biologisk mångfald och som lungor för framtida generationer.*
- *Se möjligheterna med och ta ansvar för de fantastiska tätortsnära och kustnära skogar som Oskarshamns kommun på olika sätt blivit ägare av.*
- *Vi framför slutligen specifika synpunkter på några av de föreslagna föryngringsavverkningarna i Påskallavik, Fårbo och Figeholm. Se sid 5-6.*

Lite bakgrund

Det svenska skogslandskapet och dess fauna håller sakta stegvis på att totalt förändras. Ett allt intensivare skogsbruk, där fortfarande kalhyggesbruket är rådande, gör att gammelskogar och naturskogar håller på att försvinna. Arter knutna till den svenska skogen håller på att utarmas. För närvarande är nästan 2000 arter knutna till skogen rödlistade (hotade).

Det moderna skogsbruket medför också miljöbelastningar på våra ekosystem och miljöer. Övergödning, kvicksilverläckage, utarmning och försurning är några effekter som kan nämnas.

Idag diskuteras mycket om vilka skogsbruksmetoder man skall eftersträva för att få ett hållbart skogsbruk som likställer både produktion och miljö som är grundpelaren i det svenska

skogsbruket. Metoder för ett kalhyggesfritt miljöanpassat skogsbruk finns, vilket bör vara ett alternativ till det rådande kalhyggesbruket.

Tittar man på arealen skog som är formellt skyddad i Sverige kommer man upp i knappa 2 % av all produktiv skogsmark nedan fjällen. Se vidare SCB-statistik på länken:

http://www.scb.se/Pages/PressRelease_321510.aspx

All skog i Oskarshamns kommun ligger ungefär på riksgenomsnittet för skyddad skog.

Man bör då tänka på att Sverige *vid det internationella mötet om biologisk mångfald i Nagoya (Japan) 2011 enades länderna att på sikt skydda minst 17 % av den produktiva skogsmarken.*

Här i Sverige är alla ledande forskare och experter inom området eniga om att minst 20 % av den produktiva skogen måste skyddas för att bevara den biologiska mångfalden. Vi har alltså en lång väg kvar innan man uppnår dessa mål.

Oskarshamns kommun

Att kommunen har avsatt 15 % av sitt skogsinnehav som NO (natur orörd) och NS (natur skötsel) i sin föreslagna skogsbruksplan är berömvärt. Denna areal är inte formellt skyddad, men man är ändå i kommunens skogsinnehav en bra bit på väg att få skogar som har en chans att klara de nationella målen. Andelen NS/NO- områden skall alltså behållas och värnas om. Det borde finnas utrymme att avsätta flera mindre sådana områden.

Tittar man på Oskarshamns kommuns skogsinnehav så kan man klassificera nästan all mark som tätortsnära skogar. Därmed bör man inte bedriva ett traditionellt skogsbruk på dessa marker. Man bör i möjligaste mån försöka undvika kalhyggesbruk och istället bedriva ett miljöanpassat brukande. Det är av största vikt att dessa tätortsnära skogar får komma kommuninneväsnare och miljön till gagn. Det går inte att förvänta sig samma avkastning av tätortsnära skogar som annan klassisk, typisk produktionskog.

Det är en stor vinst för kommunen om man kan garantera kommuninneväsnarna skogar och miljöer med höga naturvärden. Fördelarna kan man enkelt påvisa genom exempelvis.

- Öka tillgängligheten, marknadsföra de tätortsnära skogarna och på så sätt göra skogarna mer attraktiva för boende såväl som för turism
- Naturupplevelser ger rekreation och bättre hälsa
- Kunskapsbank för både för barn och vuxna – skolans behov
- Kommunens attraktionskraft ökar

Det ekonomiska avkastningskravet på kommunens skogsinnehav skall inte vara det viktigaste. Genom att bevara och skapa värdefull, variationsrik skog får man en miljö runt tätorterna som ökar attraktionskraften vilket ger kommunen framtida vinster.

Oskarshamns kommun har flera skogsområden som hyser mycket höga naturvärden och genom att ta tillvara dess möjligheter så har man här en stor möjlighet att göra vår fina kommun ännu bättre.

Uttagsmålet

Vi ser att kommunen vill öka uttaget ur skogen med 30 % varje år. Det tycker vi är alldeles för stor ökning även om tillväxten ökar. Den största tillväxten sker i yngre och medelgammal skog, därför bör inte uttaget ske genom en ökning av slutavverkning/förnygringsavverkning, utan i så fall genom gallring i gallringsmogen skog.

Från naturvårdens håll vill vi understryka faran med att kommunen, genom ett ökat uttag från den egna skogen, också gör sig mer och mer beroende av denna sidoinkomst. Vi vill därför klart och tydligt markera för kommunens politiker att man trots en stor tillväxt slagit in på en väg med för höga avkastningskrav. Kommunens skogsbruk är av det skälet inte långsiktigt hållbart eller förenligt med målsättningen att ge medborgarna tillgång på tätortsnära, mångåldriga och diversifierade skogar.

Fortsätter man att fatta beslut om ett stigande uttag kommer kommunens markinnehav att omformas till virkesåkrar utan större dragningskraft på friluftslivet och den växande naturupplevelseturismen!

Vi vill slå ett slag för de tankar som många andra kommuner i dag tillämpar. En lång rad av Sveriges kommuner har skrivit ner avkastningskraven på den egna skogen, ja t.o.m. antagit nollvision när det gäller avkastning. Skälet till detta är bl.a. att man vill kunna erbjuda sina kommuninnevånare riklig tillgång till tätortsnära friluftsområden. Runt våra storstäder har dessa skogar i mångt och mycket kommit att utgöra rika biotoper med hög biologisk mångfald. Så kommer t.ex. att vara fallet med de skyddade ekområden i Döderhultsdalen. Flera sådana områden med barrskog kan vara en utmärkt utveckling för en modern och miljömedveten kommun! Från naturvårdens sida är vi gärna medverkande till utpekandet av lämpliga biotoper för detta.

Klimatfrågan rör även skogen

För många kommuner har också debatten om klimatförändringarna spelat in i planerna för det egna skogsbruket. Vi vet idag att stående mogen skog är mycket värdefull som koldeponi (CO₂). Ett hårt kalhyggesbruk, så som det bedrivs på en majoritet av landets skogsmark, inte bara utarmar naturen och hotar den biologiska mångfalden, utan är också i allra högsta grad en påspädande kolkälla till atmosfären.

Vi uppmanar de politiska partierna att växla spår när det gäller kommunens skogsbruk! Lämna helt kalhyggesbruket och utred möjligheterna att i likhet med flera andra kommuner överföra skogsbruket till ett hyggesfritt skogsbruk.

Hyggesfritt skogsbruk kallas bl.a. Kontinuitetsskogsbruk eller Natur-Kulturmetoden (det finns flera benämningar). En bra sammanställning om detta finns i Naturskyddsföreningens rapport "Skogsbruk utan hyggen" som vi bifogar, men som även kan laddas ner via denna länk:

http://www.naturskyddsforeningen.se/upload/skog/rapport_skogsbruk_utan_hyggen.pdf

Tätortsnära skogen

Med tätortsnära skog avses vanligtvis de skogar som boende kan ta sig till och nyttja i vardagslivet direkt från sin bostad utan större ansträngning, i regel inom 3 kilometer från tätorten. En viktig faktor vid definitionen är också tillgängligheten.

Vi talar också om Barnens skogar och det är skogsområden som finns inom räckhåll för skolor och dagis. Vi tycker att Oskarshamns kommun på senare tid tagit god hänsyn med att t.ex. genomföra gallringar i stället för slutavverkningar i flera sådana tätortsnära skogsområden.

Tätortsnära skog som används av närboende bör inte slutavverkas. Det kan finnas undantag för skogar om är otillgängliga eller typiskt sett inte nyttjas av närboende.

Det är extra viktigt att återställa marken efter eventuella körskador i de tätortsnära skogarna.

Fördelningen av NS och NO områden

Vi tycker det är en bra fördelning mellan naturvård och produktion. Enligt en överenskommelse som Sverige slutit har landet förbundit sig att skydda 17 % av representativa landområden väl fördelat över landet och på olika naturtyper. Detta för att klara målen om biologisk mångfald. Enligt en enig forskarkår behövs egentligen ett 20 procentigt skydd för att klara målen om biologisk mångfald i skogen. Många rödlistade arter hänförs till skogsmiljöer.

Totalt är 4 127 arter klassade som rödlistade i Sverige, varav 212 är kategoriserades som Akut hotad, 634 som Starkt hotad, 1 096 som Sårbar, 1 440 som Nära hotad, 521 som Kunskapsbrist och 224 arter som Nationellt utdöd. Av dessa drygt 4000 arter hör en övervägande del hemma i skogen, d.v.s. över 2000 arter! Se vidare om rödlistan:

<http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/artdatabanken/rodlistan/sammanfattande-resultat/>

Tiden medgav tyvärr inte för oss att i fält kolla alla NS/NO-områden till 31 oktober. Det är därför svårt att bedöma om det är rätt områden som NS- respektive NO-markerats.

Vi utgår ifrån att de områden med höga naturvärden som framkom i Skogsstyrelsens inventering under 90-talet ändå finns med bland de markerade NS/NO områdena.

Med tanke på att kommunen har en åldersfördelning på skogen med relativt hög ålder i vissa delar, så skulle det varit värdefullt med en färgmarkering över var denna skog finns. Går det att få fram var de äldsta skogarna finns?

Ett flertal rapporter om det svenska skogsbruket har den senaste tiden larmat om hur skogsbruket inte når upp ens till lagens krav samt att skogsstyrelsen inte har pengar att skydda den skog som skulle behöva skyddas. I skenet av detta blir de offentligt ägda skogarna ännu viktigare som lunga för mångfalden och ansvaret större vid förvaltningen av offentligt ägd skog.

Specifika synpunkter på några områden i förslaget till avverkningsplan

- **Kronoparken**

Kronoparken, är som vi vid flera tillfällen tidigare sagt, ett viktigt närmaturområde som används flitigt till motion, promenader, bär- och svampplockning. Det är därför viktigt att de skogliga åtgärderna inte blir av den arten att området karaktär som rekreationsområde förstörs. Gallring i de områden som har rikligt med strövstigar måste därför utföras med största möjliga försiktighet och en avvägning göras mot nyttan av att behålla området för rekreation. Vi tänker t.ex. på trakt 406/S2.

Scouterna har en lägerplats som gränsar till trakt 393 och 399, hänsyn bör tas till deras behov/önskemål av/om naturmark och samråd ske före gallring. Det är viktigt med rejält tilltagna skyddszoner vid slutavverkningar som gränsar till myr- och våtmarker.

- **Fårbo**

Trakt nr 10/S2 vid slutet av Hammarskölds väg. Berörda skogsområde ligger insprängt mellan Figeholmsvägen och Hammarsköldsvägen och ligger uppskattningsvis i storleksordningen 1 ha. Vid besök har vi noterat följande: Området består till huvuddelen av grov gran med inslag av tall, ek och björk. Undervegetationen domineras av hassel. Markfloran domineras av blåsipppa och visst inslag av myskmadra vilket tyder på en näringsrik mark. Den stora förekomsten av blåsipppa talar för att markhistoriken har varit mer öppen och lövdominerad och rikligt med hassel.

Att utföra en slutavverkning så nära tätortsbebyggelse är absolut inte att föredra. Med tanke på närheten till bebyggelse kan man lämna området orört. Noteras att små stigar och en koja finns där (barns lek).

Alternativ är att succesivt ta bort granen och göra området lövdominerat. Förutsättningar finns med tanke på markhistoriken.

- **Figeholm**

Trakt nr 56 i fritidsområdet på Hägnad. Ett ca 11ha stort område med över 400 m strandlinje är föreslaget som slutavverkning/föryngringsavverkning i det område som nu är under planläggning för fritidshus s.k. Circle resort. Här går även en vacker bit av Ostkustleden längs stranden. Många vandrar här och stigen används även av fisketurister. För det första anser vi det **orimligt att slutavverka trakter som går ända ner till strandlinjen och som används som fritidsområde**, för det andra så bör man avvakta detaljplanen innan man tar ställning till skogliga åtgärder i området. Vi anser att betäckningen skall **ändras från "föryngringsavverkning" till "skonsam gallring"**. **Gallring kan ske i viss utsträckning med ett uttag av kanske upp till 20 % i trakten 56/S2.** Ingen avverkning skall göras ner till stranden, viss gallring kan göras i området om det sker på ett skonsamt sätt. I detta område växer dock Knärot. Ingen körning på Ostkustleden skall tillåtas.

Trakterna 60/S2, 61/S2 samt 62/S3 gränsar till bergsimpediment med gamla tallar som bör ha en god skyddszon samt till bebyggelsen i Uthammar udd, som också skall tas hänsyn till. Vi föreslår en omdefinition eller ominventering av de trakterna före beslut, även dessa trakter ligger inom det område som är föremål för detaljplaneläggning. Vid ett **besök konstaterade vi att det finns ett ganska stort bestånd med riktigt gamla, grova och höga tallar som absolut måste skyddas.** I dessa tre trakter finns gran och en del tall som kan gallras bort men **en traditionell föryngringsavverkning skall undvikas.**

Trakterna nr 38/S1, 39/S2 och 41/S1 på Högskullas tätortsnära marker är definierade som slutavverkning. Vid ett besök så har vi konstaterat att trakt nr 41 innehåller mycket lövskog och en del gran. Vi anser att granen kan gallras bort, men att man i övrigt måste vara försiktig med lövskogen (mycket hassel och lönn bl.a.). Trakt nr 39 består till stor del av tallskog varav en hel del äldre tall på hällmark. Här kan vi tänka oss ett försiktigt och skonsamt uttag av skog, dock inte på hällmarkerna, men inte en traditionell föryngringsavverkning. Trakt nr 38 innehåller större andel granskog än de två övriga, men även en hel del löv. Här kan det vara ok att avverka granen och viss tall.

- **Påskallavik**

Trakt nr 25/S2. Denna trakt, definierad som slutavverkning, ligger dels inpå bebyggelse i Påskallavik, dels gränsar den med en liten bit till vattnet. Vid ett besök kunde vi konstatera att den del av trakten som ligger närmast vägen och ca 200 m in består av hålltallmarker. Delen närmast vägen och fram till en äldre mindre körväg håller mycket gamla senvuxna tallar och bör absolut inte röras. Längre österut finns partier med blandskog som kan huggas om man tar god hänsyn. Även här finns inslag av hålltallmark. Detta område är tätortsnära och utgör strövområde för Påskallaviksborna. Vi anser att denna trakt bör omdefinieras. Vi förordar ett kalhyggesfritt skogsbrukande på denna mark, att hållmarkerna lämnas orörda samt att man tar god hänsyn till lokalbefolkningens behov av strövområden. Ett flertal stigar och gamla vägar genomkorsar området.

Generella synpunkter för kommunens skogsbruk och skötsel av grönområden

Vi har några synpunkter som vi tycker är viktiga att beakta vid röjning, gallring och avverkning. Kommunens grönområden och de skogar som är tätortsnära är mycket viktiga som "lungor" för rekreation och djurliv, man bör vara mycket försiktig med dessa områden.

- Sälj *ska* alltid lämnas kvar vid röjning och gallring. Inget annat svenskt trädslag ger föda åt så många fjärilar, bin och andra insektsarter. Varje sälj är en biologisk "skattkammare" som myllrar av liv under hela sin levnad. Sälgen har dessutom stora ekonomiska värden då den förser humlor och bin med mat tidigt på våren så att de i sin tur kan pollinera jordbruksgrödor och fruktträd.
- Alla naturvärdesträd ska lämnas vid gallring och avverkning. Grova lövträd, gamla träd som överlevt kalhuggningar och andra störningar, döende och döda träd, hålträd, boträd och träd som kan utvecklas till boträd samt kulturpåverkade träd ska lämnas kvar. Grov död ved lämnas kvar.
- Bärande och blommande träd så som vildapel, hagtorn m.fl. bör lämnas kvar vid röjning.
- Vid (sly)röjning bör öar av buskar sparas, detta för att ta hänsyn till insekter, fåglar och andra djur som drar nytta av skyddet och maten som buskarna ger.

Vi förutsätter att vi även får möjlighet att yttra oss över den årliga skogsbruksplanen.

Slutligen önskar vi Oskarshamns kommun lycka till med förvaltningen av sina skogar!

Oskarshamn 2011-10-26

Jan Brenander, ordförande
Oskarshamnsbygdens fågelklubb
Tällskärsgränd 6
572 62 Oskarshamn

Kuno Nilsson, ordförande
Döderhults Naturskyddsförening
Hagadalsvägen 17
572 76 Fårbo

Bilaga: Skogsbruk utan hyggen